

TYT - AYT

TÜRKÇE

**VİDEOLU KONU ANLATIM KİTABI
VE
ONLINE SORU BANKASI**

Ferhat Gökhan KIRDAĞ

İÇİNDEKİLER

1. KONU

SÖZCÜKTE ANLAM.....	7
TEST 1	25
TEST 2	27
TEST 3	31
TEST 4	33

2.KONU

CÜMLEDE (TÜMCEDE) ANLAM	35
TEST 5	59
TEST 6	61
TEST 7	63
TEST 8	65

3.KONU

PARAGRAFTA (PARÇADA) ANLAM	67
TEST 9	99
TEST 10	103
TEST 11	107
TEST 12	111

4.KONU

SES BİLGİSİ.....	115
TEST 13	125
TEST 14	127
TEST 15	129
TEST 16	131

5.KONU

YAZIM KURALLARI.....	133
TEST 17	159
TEST 18	161
TEST 19	163

6.KONU

NOKTALAMA İŞARETLERİ.....	165
TEST 20	179
TEST 21	181
TEST 22	183
TEST 23	185

7.KONU-

SÖZCÜK TÜRLERİ.....	187
----------------------------	------------

TEST 24	219
TEST 25	221
TEST 26	223

8.KONU

SÖZCÜKTE YAPI	227
TEST 27	241
TEST 28	243
TEST 29	245
TEST 30	247

9.KONU

CÜMLE BİLGİSİ.....	249
TEST 31	253
TEST 32	255
TEST 33	257
TEST 34	259

10. KONU

CÜMLE TÜRLERİ.....	261
TEST 35	271
TEST 36	275

11.KONU

ANLATIM BOZUKLUĞU	277
TEST 37	285
TEST 38	289
TEST 39	291
TEST 40	293

12.KONU

FİLDE ÇATI.....	295
TEST 41	301
TEST 42	303
TEST 43	305
TEST 44	307

13.KONU

DİL BİLGİSİ (KARMA)	309
TEST 45	325
TEST 46	327

NOTLARIM

ÖRNEK
SORU

Usta sanatçı, insanların hayatına dokunurken öyle derin etkiler bıraktı ki
I II
hayatın ne kadar değerli olduğunu milyonlarca kez kanıtlamış oldu. Bu ölümsüz
III
yazarın zihni kağıda döküldüğü anda çocuk edebiyatı filizlenmeye başladı.
IV V

Bu parçadaki numaralanmış sözlerin hangisinde mecazlı bir söyleyiş yoktur?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

CEVAP C “insanların hayatına dokunurken” ifadesiyle yazarın yaşamı, “etkiler bıraktı ki” ifadesiyle etkileyici olma, “yazarın zihni kağıda döküldüğü anda” ifadesiyle bir konuyla ilgilenme, “filizlenmeye” olgunlaşmaya başlama anlamı kastedilmiştir. Bir başka deyişle mecazlı bir söyleyiş vardır. Ancak “ hayatın ne kadar değerli olduğunu” ifadesinde böyle bir durum söz konusu değildir.

2. YAN ANLAM: Bir sözcüğün temel anlamı ile ilgili kazandığı yeni anlama “yan anlam” denir. Gerçek anlama yakındır. Çoğu zaman, canlılara ait organ ya da kısımların, cansız varlıklara yakıştırılması ile oluşur.

ÖRNEKLER III

- Yamaç paraşütü yapmak için dağın sırtına tırmandık.
- Boğazına kadar su dolu şişeyi odasına götürdü.
- Anahtarlarını her zaman masanın üçüncü gözüne koyardı.

3. MECAZ ANLAM: Sözcüğün, gerçek anlamının dışında kazandığı yeni anlama “mecaz anlam” denir.

ÖRNEKLER III

- Temiz bir çocuk olduğu her halinden belliydi.
- Sözlerinde bir ince alay vardı gibi geldi bana.
- Yaşadıkları herkesin kolay kolay kaldıramayacağı kadar ağırdı.

ÖRNEK SORU

“Özlem” sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde “bir kimseye ya da şeye karşı duyulan bir daha görmek ya da yeniden kavuşmak isteği” anlamı dışında kullanılmıştır?

- A) Yaşar Kemal’in İnce Mehmet’ini okuyunca yarına, geleceğe çok büyük bir özlem duydum.
- B) Gençliğimin o güzel ve eski günlerini özlemle anımsarım.
- C) Yurt dışında yaşadığım üç yıl içinde vatanıma duyduğum özlem büyüdükçe büyüdü.
- D) Öğrenciyken yaptığı yaramazlıklardan ve askerlik anılarından özlemle söz etti.
- E) Aynı mahallede büyüdüğü arkadaşlarının çocukça şakalarına dahi özlem duyuyordu.

CEVAP A, B, C, D ve E seçeneklerinde “Özlem” sözcüğü “Bir kimseye ya da şeye karşı duyulan bir daha görmek ya da yeniden kavuşmak isteği” anlamında kullanılmıştır. A seçeneğinde ise geleceğe yönelik yaşama sevinci anlatılmak istenmiştir.

4. TERİM ANLAM: Herhangi bir bilim, sanat ya da meslek dalı ile ilgili özel anlamlı sözcüklerdir.

ÖRNEKLER

- Açılar konusundan her yıl iki soru soruluyor. (Geometri)
- Nefi kasideleriyle ünlü bir şairdir. (Edebiyat)
- Kullandığı uzun taç atışları ile tanınan bir futbolcuymdu. (Futbol)
- Ortada hâkimleri, duruşmaları ile devlet kuvveti vardı. (Hukuk)
- Boynuna asdığı stetoskop onun vazgeçilmez aksesuarıydı. (Tıp)
- Verilen sufenin seyirci tarafından duyulması kabul edilemez bir hataydı. (Sinema)
- Dokuz oktav sesiyle, heybetli bir sanatçıydı. (Müzik)

NOTLARIM

NOTLARIM

ÖRNEK
SORU

Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili sözcüklerden hangisi terim anlamı değildir?

- A) Onun dizelerinde anlamdaş sözcükler bir arada vücut bulur.
- B) Eylemsiler üzerine yaptığı araştırma epey ses getirdi.
- C) Hikâyelerinde İstanbul'u, denizi, maviyi getirir gözümüzün önüne.
- D) Her gün kendisine mektup gelip gelmediğini sorar.
- E) Yeni çıkan kitabı içindekiler bölümü olmadığı için eleştirildi.

CEVAP D Terim anlamı sözcükler herhangi bir bilim, sanat ya da meslek dalı ile ilgili özel anlamı sözcüklerdir. Anlamdaş sözcük ve eylemsiler Türkçe dersi ile ilgili terimlerdir. Hikâye ve içindekiler bölümü ifadeleri ise edebiyat ve bibliyografi alanlarını çağırır. Ancak D seçeneğinde yer alan mektup sözcüğü herhangi bir alanı çağırılmadığından terim anlamı değil gerçek anlamıdır.

5.YANSIMA SÖZCÜKLER: Doğadaki herhangi bir sesin insanlar tarafından taklit edilmesi ile oluşan sözcüklerdir. Bir sözcüğün yansıma olabilmesi için doğada karşılığının olması gerekir.

Horlamak, şırıldamak, gıcırdamak sözcüklerinin kökleri sırasıyla hor, şır ve gıcırdır. Bu köklerin doğada karşılığı vardır. Dolayısıyla bunlar yansıma sözcüktür.

DİKKAT!

Anır-, öt-, kişne- ifadeleri eylem kökleridir. Ancak doğada böyle bir sesi işitemiz mümkün olmadığı için yansıma sözcük kabul edemeyiz.

ÖRNEK
SORU

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yansıma sözcük kullanılmamıştır?

- A) Tozlu bir ortama girince gözleri sulanır, hapşirmaya başladılar.
- B) Başboş atların kişnemesi iki sokak öteden duyuluyordu.
- C) Arıların vızıltısından uyumakta bir hayli güçlük çektik.
- D) Çağlayanın şırıltısı insana adeta huzur veriyordu.
- E) Çınar yapraklarının hişirtisi sonbaharın şarkısıydı bana göre.

CEVAP B "hapşirmaya, vızıltısından, şırıltısı, hişirtisi" sözcükleri yansıma sözcüktür. Ancak "kişnemesi" ifadesinin kökü olan kişne bir eylemdir. Doğada böyle bir ses duymamız mümkün olmadığından yansıma sözcük denilemez.

ÖRNEK
SORU

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yansımadan türemiş bir fiil kullanılmıştır?

- A) Köpek havlamalarına rağmen uykusu hiç bölünmedi.
- B) İki çocuğun fısıldaması konuşmacının dikkatini dağıttı.
- C) Su borusundaki patlama nedeniyle bazı iş yerlerini su bastı.
- D) Yeni doğan kuzu terk edilince sabaha kadar meledi.
- E) Kopan kaya parçaları büyük bir gümbürtüyle yola düştü

CEVAP D “havlamlarına, fısıldaması, patlama, gümbürtüyle” sözcükleri yansımadan türemiş isim türünde sözcüklerdir. Soruda istenen yansımadan türemiş bir fiildir. “meledi” sözcüğü yansımadan türemiş bir fiildir.

6. DOLAYLAMA: Bir sözcükle anlatılabilecek bir ifade ya da kavramı, birden fazla kelime ile anlatmaya “dolaylama” denir.

ÖRNEKLER |||

- Meşin yuvarlak ağlarla buluştuğunda bitime iki dakika kalmıştı. (top)
- Büyük bir emekle yetiştirilen beyaz altın nihayet hasat edildi. (pamuk)
- Zonguldak kara elmas rezervi bakımından oldukça zengindir. (kömür)

ÖRNEK
SORU

Bir tek kelimeyle belirtilebilecek bir kavramı, birden çok kelimeyle anlatmaya “dolaylama” denir.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde dolaylama yoktur?

- A) Anadolu'nun birçok yerinde üzüm asmasının kütüğüne “omca” derler.
- B) Yavru vatan tabirinden rahatsız olan insanların var olduğunu okumak beni şaşırttı.
- C) Ormanların kralı, hayatının son döneminde fare yiyecek kadar bitkin düşmüştü.
- D) İhtiyar balıkçı bir hayli gür sesiyle, “Derya kuzuları!” diye bağıırıyordu.
- E) Büyük kurtarıcının hayatının son on beş yılına neleri sığdırdığını kavrayınca gurur duyuyor insan.

CEVAP A “Yavru vatan” ifadesiyle Kıbrıs, “Ormanların kralı” ifadesiyle aslan, “Derya kuzuları” ifadesiyle balık, “Büyük kurtarıcı” ifadesiyle Atatürk anlatılmak istenmiştir. A seçeneğinde dolaylama örneği yer almamaktadır.

NOTLARIM

NOTLARIM

7. GÜZEL ADLANDIRMA: Olumsuz çağrışımlı nedeniyle bir sözcüğün uyandıran bazı kavramları güzel bir biçimde dile getirmektir.

ÖRNEKLER

- Son yolculuk: Cenaze
- Kör: Görme engelli
- Verem: İnce hastalık

ÖRNEK SORU

Aşağıdaki cümlelerden hangisinde “güzel adlandırma” örneği vardır?

- A) Sabahları erken uyanıp işe gitmek zor gelmeye başlamıştı.
- B) Konferansı yapılacağı salon oldukça büyüktü.
- C) Haksız yere suçlandığını söylemekle yetindi sadece.
- D) Anadolu’da gece vakti tırnak kesmek uğursuzluk sayılır.
- E) İşitme engelli bir bireyin hayatını anlatan çok sayıda eser mevcut.

CEVAP E “Sağır sözcüğü” yerine “işitme engelli” ifadesinin kullanımı güzel adlandırmaya örnektir.

8. SOMUT ANLAM: Duyu organlarımızın en az biri ile algılayabildiğimiz kavramlar somut anlamlıdır.

ÖRNEK

Hava, ses, ışık, insan, elektrik, yıldırım, soğuk

9. SOYUT ANLAM: Duyu organlarımızın hiçbiri ile algılayamadığımız kavramlar soyut anlamlıdır.

ÖRNEK

Nefret, sevgi, akıl, mutluluk, cesaret, melek, şeytan...

ÖRNEK SORU

Aşağıdaki cümlelerin hangisi soyut anlamlı bir sözcük kullanılmamıştır?

- A) Eser meydana getirmek için gelecekle ilgili umudunuzun kalması gerekir.
- B) Bu işi yapmak için insanları sevmek ve büyük bir özveri gerekir.
- C) İnce ruhlu bir insanın bu kadar büyük bir suç işlemesi beni çok üzdü.
- D) Onun sahnesinde akustik uyum ve ışık hileleri büyük önem taşır.
- E) Son on yıldır korku ve aksiyon filmlerinin sayısı oldukça arttı.

CEVAP D "umudunuzun", "sevmek", "özveri", "korku" sözcükleri soyut anlamlıdır. D seçeneğinde soyut anlamlı bir sözcük kullanılmamıştır.

ÖRNEK SORU

Aşağıdakilerden hangisinde somut anlamlı bir sözcük soyut bir anlamı karşılamıştır?

- A) Seçtiği meyve ve sebzeleri büyük bir özenle kese kağıdına koydu ve doğru şekilde tarttı.
- B) Yeni budanan tüm ağaçlar, yanlış işlem sonucu olduğunu düşünüyorum, kuruyuverdi.
- C) En küçük depremle yıkılması muhtemel binaların bu kadar artması ürkütücü.
- D) Bu kadar derin bir yarınının dikiş atılmadan iyileşmesini nasıl beklersiniz.
- E) Her insanın, etrafı ne kadar kalabalık olursa olsun, içinde bir boşluk vardır.

CEVAP E Somut anlamlı bir sözcüğün, soyut bir anlamı karşılamasına soyutlama adı verilir. E seçeneğinde yer alan boşluk sözcüğü somut anlamıyla cümlede soyut anlama gelecek şekilde kullanılmıştır.

NOTLARIM

NOTLARIM

10. AD AKTARMASI (MECAZI MÜRSEL) Benzetme amacı güdülmeyen bir kavramın, başka bir kavram ile karşılanması "ad aktarması" denir.

ÖRNEKLER

- Ayaklarını çıkarmadan içeri girince annesi çok kızdı. (İç -dış ilişkisi)
- Eve gelince yaptığı ilk şey sobayı yakmak oldu. (İç -dış ilişkisi)
- Orhan Veli'yi ve Mehmet Akif'i çok beğeniyorum. (Sanatçı -eser ilişkisi)
- Ankara gereken çalışmayı tam zamanında başattı. (Hükümet kastedilmiştir.)
- Ünlü Alman gemisi Marmaris'e demirledi. (Liman kastedilmiştir.)
- Tecrübeli file bekçisi spor yaşamını sonlandırdığını duyurdu. (Sporcu kastedilmiş.)

ÖRNEK SORU

Aşağıdaki cümlelerden hangisinde ad aktarması yapılmıştır?

- A) Yaşadığı onca kötü şeye rağmen içindeki çocuğu korumayı başaranlardan biriydi.
- B) 1950 yılında başlayan savaşın sonunda Kuzey ile Güney kaybedenler arasındaydı.
- C) Bu sınava çok iyi hazırlanmak için en az dört ay ders çalışman gerekir.
- D) Hayatımda ilk defa yediğim bu yöresel yemeği çok lezzetli buldum.
- E) Kimsenin yüzüne bakamayacağım bir suç işlemediğimi söyledim.

CEVAP B Kuzey ile Güney ifadesiyle kastedilen ülkelerdir. Yön-ülke ilişkisi kurulmuştur.

ÖRNEK SORU

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde insandan doğaya aktarma vardır?

- A) Kitaplar hayatın gerçeklerini öğretebilir ama hayattan uzaklaştırma amacı yoktur.
- B) Kapıdan çıkmasıyla anahtarını içeride unuttuğunu anlaması bir oldu.
- C) Uzun süre evde tek başına bırakılan köpeği ona çok kırgındı.
- D) Mehmet Akif'in "Hasta" hikâyesi acıklı ama gerçekçi bir hikayedir.
- E) Yazarın dili ancak ona gönül verenlerce tam olarak anlaşılabilir.

CEVAP C İnsandan doğaya yapılan aktarmalarda insanlara ait olan özellikler doğadaki nesnelere verilir. C seçeneğinde insan dışı bir varlık olan köpeğe kırgın olma özelliği yüklenerek insandan doğaya aktarma yapılmıştır.

11. GENEL – ÖZEL ANLAM: Sözcüğün bir türün tamamı için kullanılmasına **genel anlam**, o türün sadece bir ya da birkaç örneğine işaret edecek şekilde kullanılmasına ise **özel anlam** denir.

ÖRNEKLER |||

- Varlık – Canlı – Orman – Ağaç – Meşe sıralamasında en genel ifade varlık iken en özel ifade meşedir.
- Dünya – Kıta – Ülke – Bölge – Bölüm – Şehir sıralamasında en genel ifade dünya iken en özel ifade şehirdir.

ÖRNEK SORU

“Ağaç” kelimesi aşağıdakilerden hangisinde diğerlerine göre genel anlamlıdır?

- En az üç metre olan bu ağacı yaklaşık yirmi yıl önce dikmişim.
- Bahçeye ne zaman girse soluğu erik ağacının tepesinde alırdı.
- Ağaçlar meyve verebilen ve uzun yıllar yaşayabilen bitkilerdir.
- Ev yapımında kullanılmaya müsait ve oldukça dayanıklı bir ağaçtı.
- Çam ağacının en güzelleri ve en yeşili benim doğduğum yerde yetişir.

CEVAP C “Ağaçlar meyve verebilen ve uzun yıllar yaşayabilen bitkilerdir.” cümlesi diğer seçeneklerde yer alan cümlelere göre daha genel anlamlıdır.

12. NİTEL ANLAM – NİCEL ANLAM: Varlıkların veya eylemlerin “niteliklerini/özelliklerini” bildiren sözcükler, “**nitel**” anlamlıdır.

ÖRNEKLER |||

- **Kırmızı** boylarını **bembeyaz** kâğıda dokundurduğunda ortaya bir şaheser çıkacağını hiç düşünmemişim. (**Nitel anlam**)
- Soğuşun etkisiyle **kızaran** yanaklarıyla çok tatlı görünüyordu. (**Nitel anlam**)
Varlıkların veya eylemlerin “miktarını/sayısal değerini” bildiren sözcükler, “**nicel**” anlamlıdır.
- **İki** katlı apartman için yıkım kararı alındı. (**Nicel anlam**)
- Sınavdan **yüksek** bir puan alacağını düşünüyordu. (**Nicel anlam**)

NOTLARIM

NOTLARIM

ÖRNEK
SORU

Aşağıdaki cümlelerden hangisinde nicel anlamı bir sözcük kullanılmamıştır?

- A) Kaşlarını çatarak bakakaldı dairenin alçak balkonuna.
- B) Onun bu konuda sığ fikirlere sahip olabileceğini hiç düşünmemiştim.
- C) Düşük ücretlerle çalıştırdığı insanlardan ancak bu kadar verim alabilirdi.
- D) Bu ağaç, bir geniş bostan duvarının dış tarafında idi.
- E) Kuşluk vaktinin sıcağına rağmen bina loş ve serin.

CEVAP B Varlıkların veya eylemlerin "niteliklerini/özelliklerini" bildiren sözcükler, "nitel" anlamıdır. Varlıkların veya eylemlerin "miktarını/sayısal değerini" bildiren sözcükler ise "nicel" anlamıdır. Sığ sözcüğü fikirlere sözcüğünden önce kullanarak niteleyici özellik kazanmıştır.

13. İKİLEME: (Tekrar/Yineleme Grubu): Anlatımı etkili hale getirmek ya da anlamı pekiştirmek için yapılan kelime tekrarına "ikileme" denir.

ÖNEMLİ BİLGİ

- İkilemeyi oluşturan sözcüklerin arasına noktalama işareti konmaz.
- İkilemeyi oluşturan sözcüklerin yeri değiştirilemez. İkilemeler değişik şekillerde oluşabilir:

- a. **Aynı kelimeyle yapılan ikilemeler:** koşa koşa, güle güle, seve seve, yavaş yavaş...
- b. **Eş ya da yakın anlamı kelimelerle yapılan ikilemeler:** kılık kıyafet, mal mülk, doğru dürüst ...
- c. **Zıt anlamı kelimelerle yapılan ikilemeler:** iyi kötü, aşağı yukarı, er geç ...
- d. **Biri anlamı, biri anlamsız kelimelerle yapılan ikilemeler:** ıvır zıvır, eski püskü, eğri bögür...
- e. **Biri olumlu, biri olumsuz kelimelerle yapılan ikilemeler:** açar açmaz, yerli yersiz,
- f. **İkisi de anlamsız kelimelerle yapılan ikilemeler:** eciş bücüş, mırın kırın, abuk subuk...
- g. **Yansıma kelimelerle yapılan ikilemeler:** çatır çatır, horul horul, kütür kütür
- h. **Hal eki alan sözcüklerle yapılan ikilemeler:** sırt sırta, elden ele, günden güne, derinden derine
- i. **Belli bir kurala bağlanmadan yapılan ikilemeler:** kurda kuşa, iğneden ipliğe, tası tarağı...

ÖRNEK
SORU

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ikileme yoktur?

- A) Bebek, yaşlı ve büyüklerin odalarında gönül şenliği olarak elden ele taşınmaya başladı
- B) Kelini sırma saçlara değişmeyen fakat saçı er geç bitecek olan Keloğlan
- C) Muharrem, artık ıvır zıvır işlere pek bakmamaya başladı.
- D) Sokak köpeklerini başı boş bırakmak ve sokağa bırakmak doğru değil.
- E) Yalan yanlış değerlendirmeler çabucak yaygınlaşıyor.

CEVAP D "elden ele", "er geç", "ıvır zıvır" ve "yalan yanlış" ifadeleri ikilemedir. Ancak "başı boş" / "başı boş bırakmak" ifadesi ise deyimdir.

14. DEYİM: En az iki sözcükten oluşan, genelde mecaz anlamı kullanılan, kalıplaşmış söz gruplarıdır. Genellikle söyleyeni unutulmuştur.

ÖNEMLİ BİLGİ

Deyimler kalıplaşmış ifadelerdir. Dolayısıyla sözcüklerin yeri değiştirilemez ve başka sözcükler kullanılamaz.

ÖRNEKLER

- cumartesi kibarı gibi süslenmek
- akli başka yerde olmak
- anasından doğduğuna pişman olmak
- Çoğu gitti, azı kaldı.
- Hem suçlu hem güçlü.

NOTLARIM

NOTLARIM

ÇIKMIŞ SORU

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “denk” kelimesi, deyim içinde kullanılmıştır?

- A) Çocuğumun dengi olmayan insanlarla dostluk kurmasına karşı çıkmamın neresi kötü.
- B) Bu iki sınıfın başarı düzeyinin denk olduğuna dair düşüncenize katılmayacağım.
- C) Yaz tatilinde, denk getirebilirim bir hafta kadar Muğla’da kalacağım.
- D) Karne günlerinde öğrencilerine hediyelerin alır, bunların birbirine denk olmasına dikkat ederdi.
- E) Bir film sahnesinde yaşlı bir adam, denk olması gereken terazinin kefelerine elini koyuyordu.

CEVAP C Denk getirmek: Uygun zamanını ve durumunu bulmak, rastlatmak anlamına gelen bir deyimdir.

ÇIKMIŞ SORU

Aşağıdakilerin hangisinde ikinci cümle, önceki cümlede kullanılan deyim anlamını içermez?

- A) İş inada binmeseydi bu tempoda ders çalışmazdı Hasan. Öğretmenleri, onun kendilerine eskisi kadar güçlük çıkarmayacağını anlamıştı.
- B) Güzel annem, her işten yüzünün akıyla çıkmıştır. Bu işi de tastamam ve başarıyla bitirdi.
- C) Beni merak etmeyin, işimi bilirim. Kimden, nereden, nasıl faydalanacağımı iyi bilirim evelallah.
- D) Nihayetinde Barış da işin içinden sıyrıldı. Bu girift işten paçasını kurtardı.
- E) Canını dişine takıp kitabını bitirmeye çalıştı. Kendine verilen görevi yüz akıyla yapmak için her türlü tehlikeyi ve cefayı göze aldı.

CEVAP A Güçlük çıkarmak bir şeyin gerçekleşmesini engelleyici nedenler öne sürmek, bir işte zorluklar, engeller yaratmak, işi güçleştirici şeyler yapmak anlamına gelir. İş inada binmek deyimini bir işi yapmakta direnmek, zıt görüş ve davranışta ısrar edilmek anlamındadır.

15. ATASÖZÜ: Söyleyeni unutulmuş, tecrübe ürünü, öğüt verici, kalıplaşmış yargı bildiren cümlelere “atasözü” denir. Genelde mecaz anlam içerirler.

ÖRNEKLER

- aç kalmak, borçlu olmaktan iyidir
- ağaç ne kadar uzasa göğe ermez
- ağır taş batman döver
- acıkan doymam sanır, susayan kanmam sanır

ÇIKMIŞ SORU

Söyleyeceklerini sakınarak tartarak söylemek, güzel söz söyleme alışkanlığından daha değerli bir durumdur. Karşımızdaki insanı incitmeden konuşmak ise her sözcüğü yerli yerinde söylenmiş derli toplu cümlelerden bin kat daha iyidir. Bir konuyu açmadan önce sözü uzun uzun söyleyip eveleyip gevelemek can sıkar; bir şeyi damdan düşer gibi demek ise sözün tesirini azaltır.

Bu parçada savunulan düşünce ile doğrudan ilgi kurulabilecek atasözü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Söz var, iş bitirir; söz var baş yitirir.
- B) Söz dediğin yaş deridir; nereye çekersen oraya gider.
- C) Sözü söyle alana, kulağında kalana.
- D) Bülbülün çektiği dili belasıdır.
- E) Sözü bil pişir, ağzını der devşir.

CEVAP E parçada savunulan düşünce ile doğrudan ilgi kurulabilecek atasözü “sözü bil pişir, ağzını der devşir”dir.

16. ÖZDEYİŞ (VECİZE): Söyleyeni belli, özlü sözlere “özdeyiş” denir.

ÖRNEK

“Hayatta en hakiki mürşit, ilimdir” Mustafa Kemal Atatürk

17. EŞ ANLAMLI (ANLAMDAŞ) SÖZCÜKLER: Yazılışları farklı, anlamları aynı olan sözcüklere “eş anlamlı sözcükler” denir.

ÖRNEK

Soru sual, muallim-öğretmen, okul-mektep, şart-koşul ...

NOTLARIM

NOTLARIM

ÖRNEK
SORU

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “çıkılmak” sözcüğü, “Bu kazanın bakırı çıkmış, bir an önce kalaylanması lazım.” cümlesindeki ile eş anlamda kullanılmıştır?

- A) Havaların iyiden iyiye ısınmasıyla birlikte, tarlalardaki ekinleri çıkmaya başlamış gördüm.
- B) Küçük çocuğun yüzünde küçük bir sivilce çıktı, sürekli dokunduğu sivilce ne yazık ki iltihaplandı.
- C) Evin küçüğü kardeşlerinden daha akıllı çıktı da babasının mirasını çarçur olmaktan kurtardı.
- D) Son zamanlarda verdiği kilolar sebebiyle adeta kemikleri çıktı.
- E) Töreninde sahneye davet edilen yönetmen, çok büyük gururla ve alkışlar eşliğinde sahneye çıktı.

CEVAP D “Bu kazanın bakırı çıkmış, bir an önce kalaylanması lazım.” cümlesinde yer alan “çıkılmış” sözcüğü bir durumla ilgili niteliklerini yitirmek, bir durumdan başka bir duruma geçmek anlamında kullanılmıştır. Buna benzer bir kullanım “Son zamanlarda verdiği kilolar sebebiyle adeta kemikleri çıktı.” cümlesinde de yer almıştır.

ÖRNEK
SORU

Orhan Veli'nin şiirlerinde, sözcükler son derece ölçülüdür; düzyazılarında ise her sözcük tam bir barış halindedir.

Bu cümledeki “barış” sözcüğü hangi anlamda kullanılmıştır?

- A) düzen
- B) benzerlik
- C) tekdüzelik
- D) uyum
- E) yakınlık

CEVAP D “Orhan Veli'nin şiirlerinde, sözcükler son derece ölçülüdür; düzyazılarında ise her sözcük tam bir barış halindedir.” cümlesindeki “barış” sözcüğü uyum anlamında kullanılmıştır.